ginus ikonografiją akivaizdu, jog arklidžių pastatas stovėjo gana neilgai, apie 40–50 metų – nuo XIX a. 9 ar 10 dešimtmečio iki XX a. 4 dešimtmečio pradžios. Centrinėje žvalgomo ploto dalyje nuo buvusių arklidžių pastato į PV, priešais dvaro rūmus, fiksuotas 10–25 cm storio XIX a. susiformavęs kultūrinis sluoksnis. Tai buvęs dvaro kiemo paviršius. Jis ŠV–PR kryptimi apie 110 m ilgio. PR kalvelės, ant kurios kūrėsi dvaras, dalis gerokai nukasta 1934 m. platinant gatvę.

Archeologinių tyrimų metu fiksuoti 20–190 cm storio XVII a. pabaigos – XX a. I pusės kultūriniai sluoksniai, surinkti 209 archeologiniai radiniai (buitinis ir langų stiklas, kaimiškos ir glazūruotos keramikos šukės, plokštinių bei puodyninių koklių fragmentai, metaliniai buities dirbiniai). Jie perduoti ŠAM.

The Šiauliai Manor Site

In 2020, 1 trench (15 m^2) and 5 test pits (10 m^2) were excavated and a total of 7158.9 m^2 were surveyed on Aušros Avenue on the grounds of the Šiauliai Manor site and in Šiauliai Old Town, revealing 20–190 cm thick, second half of the 17th – first half of the 20th-century cultural layers. Trench 1 yielded an irregular shaped foundation fragment from the SW pier of the NE Didždvaris gate, which dates to the second half of the 18th – mid-19th century (Fig. 1), the test pits a 20–32 cm thick, 19th – early 20th-century cultural layer, which was the surface of the former manor courtyard, and the field survey a pit, no. 3, which contained finds from the second half of the 17th century (Figs. 2–4), and the foundation, which had survived fragmentally, of the former manor stables (1880s or 1890s – early 1930s). 209 finds dating to the second half of the 17th–20th centuries were collected during the investigation.

Roma Songailaitė

Tyrimai Astravo dvaro sodybos rūmų aplinkoje

2020 m. rugpjūčio–spalio mėnesiais buvo tęsiamas 2019 m. pradėtas „Astravo dvaro sodybos parko (teritorijos dalies prie rūmų) (Biržų r., Biržų miesto sen.) sutvarkymo projektas“ (projekto vadovė architektė Nijolė Kazakevičiūtė). Jame numatyti archeologiniai tyrimai prie Astravo dvaro sodybos rūmų (UK 10816) suformuotame 5077 m^2 sklype (savininkas Biržų AB „Siūlas“), kuriame užstatymo plotas (rūmai) užima 1362 m^2. Tyrimais siekta užfiksuoti ir ištirti rūmų pamatų aplinkoje ir suformuotoje rūmų teritorijoje išlikusius kultūrinius sluoksnius, struktūras ir radinius.

Detalieji tyrimai iki 50 m^2 plote vyko rūmų R fligelio R pusėje. Iki 2020 m. rūmų pamatai nebuvo atkasami ir fiksuojami, todėl nežinoma, ar po dabartiniais rūmais ir jų artimoje aplinkoje yra išlikusių ankstesnių pastatų pamatų bei ankstesnis nei XIX a. II puse datuojamas kultūrinis sluoksnis. Žvalgymai vykdyti atkasant perimetru (266 m) rūmų pamatus iki 60 cm gylio ir 1 m pločio alsuojančiai nuogrindai įrengti su lauko akmenų grindinio danga, o teritorijos sutvarkymui ir naujoms dangoms įrengti tyrimai vykdyti apie 3400 m^2 plote kasant iki 40 cm gylio.

Astravo laukas istoriniuose šaltiniuose minimas 1610 m. XVII a. pradžioje palivarko pirmasis savininkas buvęs žemionis Kristupas Dembskis (Ragauskienė R., Karvelis D., *1645 m. Juzefo Naronovičiaus-Naronskio Biržų kunigaikštystės žemėlapis*, Vilnius, 1997, p. 59). Tomo Makovskio apie 1612 m. datuojamoje Biržų pilies ir miesto graviūroje į Š už Širvėnos ežero, Astravo PR prieigose, yra pažymėta sala *Alba* (Baltoji), nupieštas laivas ir du pastatai, o Š

pusėje joje, prie Apaščios upės pažymėtas malūnas su užrašu „Domus molarum“. 1645 m. Biržų kunigaikštystės žemėlapyje, kurį sudarė kartografas Juzefas Narūnavičius-Naronskis, Astravo valdoje prie Apaščios upės pažymėti du malūnai, o dabartinio dvaro sodybos teritorijoje, arčiau ežero – didelis gyvenamasis namas ir du mažesni pastatai, priklausantys Minvydui. Vadinamoje Baltojoje saloje randama XVII a. datuojamų archeologinių radinių: langų stiklo šukių, plytų ir čerpių duženų. Baltoji sala ir senųjų malūnų aplinka dar nėra archeologiškai tirta, o Astravo dvaro sodybos teritorijoje iki 2020 m. vykdytų archeologinių tyrimų metu nerasta ankstyvesnio nei XIX a. II pusės kultūrinio sluoksnio.

Iki šiol dar neišsiaiškinta, kur buvo įsikūrusi XVII a. pradžios senojo palivarko sodyba – ar dabartinėje Astravo dvaro sodybos teritorijoje, ar ŠV pusėje, vėliau įkurto palivarko vietoje. 1750 m. Biržų kunigaikštystės (priklausė LDK didžiajam vėliavininkui Jeronimui Florijonui Radvilai) inventoriuje minimas „...malūnas prie Astravo ant Agluonos ir Apaščios upių, tekančių per tvenkinį, nemažomis lėšomis pastatytas meistro vokiečio, kuris dabar ten ir gyvena“ (Biržų kunigaikštystės 1750 m. inventorius, *LVIA*, f. 716, ap. 3, b. 61).

Kaip keitėsi Astravo dvaro valdytojai XVII a. – XIX a. pradžioje, gana išsamiai yra aprašęs Eustachijus Tiškevičius. Apie XVIII a. pabaigoje paskutinį valdytoją jis rašė: „pagaliau garsusis ponas pastalininkis Leonas Barauskas, Liubič herbo, užstato teise jį gavo iš Vilniaus vaivados kunigaikščio Karolio Radvilos. <...> Astrave buvo seni mediniai rūmai, ir kaip pasakoja tie, kurie tuos laikus prisimena, Barauskas gyveno labai viešai ir pasiturimai. <...> Kai 1811 m. grafas Tiškevičius įsigijo Biržus, ponas Leonas Barauskas apsigyveno Ageniškio dvare “(Tyszkievicz E., *Birze, rzut oka na przelosc miasta, zamku ordynacyi*, Peterburg, 1869). Reikėtų pastebėti, kad XVII a. – XIX a. 7 dešimtmetyje kartografijoje Astravo dvaro rūmai žymimi į R nuo Apaščios upės. 1808 m. Oržechovskio sudarytame Biržų kunigaikštystės valdų ribų plane (BKSM GEK -1218) Astrave pažymėtas didelis pastatas – rūmai. Tų senųjų rūmų situacija labiau panaši į dabartinių. Reikia manyti, kad plano autorius pažymėjo senuosius Astravo dvaro rūmus, kurie yra tolokai nuo Apaščios upės ir palivarko. Jis tik XIX a. 7 dešimtmetyje pažymėtas Biržų majorato valdų žemėlapyje.

Monografijos apie Biržų grafus Tiškevičius autorė Aldona Snitkuvienė rašo: „1805 m. sudarytas Biržų dvaro užstatymo aprašas liudija, kad mūrinių pastatų čia nebuvo, tačiau XIX a. antrame ar trečiame dešimtmetyje Astrave pastatytas stačiakampio plano mūrinis gyvenamasis namas su kampiniais rustais ir keturių dorėninių kolonų portiku vakaruose. E. Tiškevičius šį sodybos pastatą apibūdino žodžiu „senas“ (Snitkuvienė A., *Biržų grafai Tiškevičiai ir jų palikimas*, Kaunas, 2008, p. 32–33). Iišliko šio pastato XX a. pradžios nuotraukų – tai palivarko gyvenamas namas. E. Tiškevičius, rašydamas monografiją, buvo apsistojęs naujuose Astravo dvaro rūmuose, todėl ir palivarko gyvenamą namą vadino „senu“.

Istorinėje literatūroje nusistovėjusi tradicija, kad XIX a. pradžioje grafai Tiškevičiai, įsigiję iš Radvilų Biržų valdas, vietą reprezentaciniams rūmams pasirinko Astrave, už 3 km nuo Biržų, Širvėnos ežero Š krante prie Apaščios upės. Galima suprasti, kad čia iki tol negyventa, t. y. nebuvę pastatų. 1840 m. reprezentacinius rūmus Jonui Tiškevičiui projektavo architektas Tomas Tišeckis, o statyboms vadovavo Cezare Lorenzo Anichini. Rūmai buvo pastatyti iki 1850 m. 1859–1862 m. prie jų pristatyti vienaaukščiai paviljonai, sujungti su centrine dalimi

pusiau apskritų arkų galerijomis. Rūmai rekonstruoti dar ir po I Pasaulinio karo, kai paskutinis dvaro savininkas Alfredas Tiškevičius dvarą nuomojo, o po to pardavė agronomui Povilui Variakojui. Šis 1923–1924 m. čia įsteigė vilnų verpyklą, o 1929–1930 m. išplėtė į linų fabriką, kuriam pritaikė žirgyno pastatą, administracija įsikūrė rūmuose. 1940 m. rugsėjo 3 d. Astravo dvarą vizitavo Vincas Dilka ir Povilas Puzinas, kurie pareiškime Kauno valstybiniam kultūros muziejui pranešė: „Astravo dvaras ant Biržų ežero kranto. Jau pati situacinė vieta jį daro romantišką ir įdomų. Dvaro rūmas kyšo iš medžių kupetos. Architektūra stilinga su klasikinėmis pretenzijomis, bet pats rūmas be stogo ir labai smarkiai apgadintas. Sienų kadaise būta dekoruotų, bet dabar visai išblukę ir lietaus išplauta. Vienoje dvaro dalyje įrengtas aliejaus fabrikas. Šis dvaras vertas KPAĮ (Kultūros paminklų apsaugos įstaiga) dėmesio.“ (*LKP PB*, f. 1, a. 1, b. 150, l. 12). Dvaro sodyba buvo įtraukta į architektūros paminklų sąrašus tikriausiai dar iki II Pasaulinio karo. Klemensas Čerbulėnas, dar mokydamasis Biržų gimnazijoje, 1927 m. lankėsi Astrave, o po 30 metų rengdamas rūmų būklės aktą rašė: „1956 m. inventorizacijos metu vaizdas rūmų visai atrodo palikto be priežiūros pastato vaizdas: apgriuvęs, apšepęs, nutrupėjusiomis išorėje architektūrinėmis detalėmis. <...> Tiesiog siaubas ima vaikščiojant po šiuos rūmus. Ir prie šio suirusio, netaisomo ir neremontuojamo pastato, tiksliau pasakius baigiančio irti, yra prikalta lentelė su įrašu, kad čia yra architektūrinis paminklas saugomas valstybės ir sužalojimai baudžiami įstatymu. Ir vis tik tai skamba juokingai. Negana to, šiame baigiančio irti ir naikinti pastate dar yra įrengta stalių dirbtuvės, siuvykla. Baimė ima vaikščiojant po šių rūmų patalpas, o čia dar turi dirbti tarybiniai žmonės. Man atrodo, ar tai nėra nusikaltimas daleidžiant šiose aplūžusiose patalpose dirbti tarybiniams darbininkams. <...> Išvada: laikyti juos (rūmus) architektūriniu paminklu dabartiniame jų stovyje nededant jokių pastangų jų restauravimui, yra negalima. Reikia susirūpinti jų restauracija arba juos visai išbraukti iš paminklų registro sąrašo“ (Čerbulėnas K., Fabriko „Siūlas“ rūmai (buv. grafo Tiškevičiaus dvaro rūmai) Astrave, Biržų rajone. 1956.VII. 31 d. BKMS, mokslinis archyvas, be signatūros, p. 1–2).

Prieš rengiant Astravo dvaro sodybos parko sutvarkymo projektą, 15,7 ha dydžio parko teritorijoje 2017 m. atlikti žvalgomieji tyrimai. R. Šmigelskas dvaro parko teritorijoje ištyrė 2 šurfus (iš viso 3,5 m^2), fiksavo 45–65 cm storio tamsiai pilkos žemės sluoksnį, kuris, tikėtina, permaišytas ir susiformavęs XX a. (*ATL 2017 metais*, 2018, p. 698). 2019 m. K. Duderis Astravo dvaro teritorijoje parko rekonstrukcijos darbų metu žvalgė 650 m takų vietų, 655 m elektros ir ryšių kabelių trasų, apie 7000 m^2 tvenkinių ploto (iš viso apie 8822 m^2). Fiksavo XIX a. II pusės – XXI a. supiltinius sluoksnius. Tais pačiais metais K. Duderis žvalgė kastoje 180 m ilgio, iki 30 cm pločio ryšių trasoje nuo rūmų Š fasado laiptų V pusės iki Astravo g. 15 pastato PV kampo, ir apie 250 m ilgio, 50–70 cm pločio lietaus nuotekų trasoje Astravo rūmų pastato perimetru, 5–6 m atstumu nuo rūmų pamatų. Rūmų pastato R pusėje apie 10 cm gylyje atidengtas apie 60 cm ilgio, 28 cm pločio mūrinio pamato fragmentas, orientuotas ŠR–PV kryptimis, datuotas XIX a. II puse. 2020 m. K. Duderis žvalgymus atliko įrenginėjamo parterio su takais vietoje bei rekonstruojamoje krantinėje (1850 m^2 plotas), kur fiksuoti supiltiniai XX a. II pusės arba natūraliai susiformavę grunto sluoksniai be radinių.

2020 m. detaliųjų tyrimų metu rūmų R pusėje prie R fasado tirtame plote 1 (apie 50 m^2) aptikta kelių rūmų rekonstrukcijos etapų

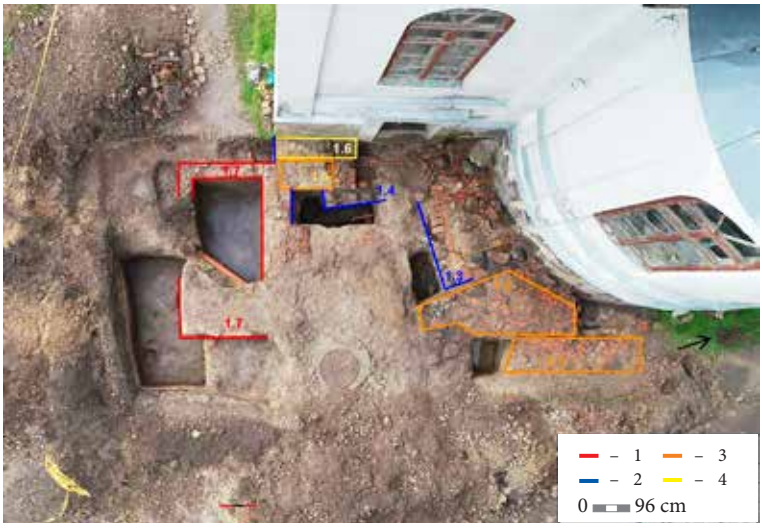

1 pav. Statinių liekanos plote 1 ties rūmų R fasadu: 1 – rūsys ar ūkinė duobė; 2 – pamatų fragmentai; 3 – raudonų plytų grindų ar grindinio fragmentai; 4 – nuogrinda. T. Bekerio nuotr.

Fig. 1. The remains of structures in area 1 beside the manor house's E façade: 1 – a cellar or storage pit; 2 – foundation fragments; 3 – red brick floor or paving fragments; 4 – the apron.

2 pav. Ties Astravo dvaro rūmų R fasadu 1 plote aptikto rūsio ir jo aplinkos tyrimai iš PV. R. Songailaitės nuotr.

Fig. 2. The investigation of the cellar and its vicinity in area 1 beside the E façade of the Astravas Manor house, as seen from the SW.

pamatų fragmentų. Prie vieno iš jų, P pusėje, aptiktas 1,7 m pločio (vidaus) Š–P kryptimi, 1,7 m gylio, 3 m ilgio (V–R kryptimi) užverstas *rūsys*-ūkinė duobė. Sienos iš vidaus ir grindys buvo tinkuotos (1 pav.). Rūsio P sienos išorinėje pusėje įsikasta iki rūsio pamatų apačios, nustatyta, kad rūsiui įrengti papildomų pamatų nebuvo, grindų vidaus gylis sutampa su išplatintu padu po sumūryta rūsio siena. Dalį jo apardė vėlesnės komunikacijos (2 pav.).

Rūsyje-ūkinėje duobėje rasta Tiškevičių laikais naudotų buityje daiktų (3 pav.): XIX a. II pusės angliško fajanso (BROWN WESTHEAD, MOORE & CO, 1862–1904 m., Jungtinė Karalystė, 1878 m.), Kuznecovo Rygos fajanso ir porceliano gamykloje (veikusios iki 1918 m.) gamintų indų, Kornilovų porceliano fabriko Sankt Peterburge gaminti porceliano puodeliai ir lėkštutės, net specialiu užsakymu (tikėtina, Kuznecovo Rygos fajanso ir porceliano gamykloje) gamintų fajansinių ąsočių su užrašu „Biržė" fragmentų. Be fajanso ir porceliano dirbinių, rasta molinių ąsočių duženų, dubenų fragmentų ir šukių, kurie galėjo būti pagaminti

vietinių meistrų, pvz., P. Puzino keramikos gamykloje Grūžiuose (Pasvalio r.) ar Biržų puodžių. Iš beveik 50 vienetų rastų stiklinių indų išlikusi sveika matinio stiklo taurelė ir pusiau perskilęs rausvos spalvos stiklo indas, kitų dirbinių likę fragmentai: 15 stiklinių taurių padų su kojele. Rūsyje rasta labai daug tuščių vyno ar kitų gėrimų butelių ir jų duženų. Į radinių sąrašą įtraukta 18 sveikų butelių, 44 butelių kakleliai, 24 dugnų fragmentai. Rasta ir 10 įvairių buteliukų nuo vaistų ar parfumerinių dalių, kai kurie išlikę sveiki. Prie retesnių radinių galima priskirti XIX a. pabaigoje dar retai naudotus indus: geležies skardos emaliuotas ąsotis, pagamintas 1879 m., lėkštė ir puodelis. Taip pat rastos dvi stiklinės sagos ir kiti dirbiniai. Ūkinėje duobėje rasta daugiau kaip 180 radinių, kuriuos galima datuoti XIX a. II puse – 1920 m.

Tirtame plote 1, aptikto rūsio P pusėje 1–1,05 m gylyje fiksuotas iki 50 cm storio pilkas molingas su dumblu sluoksnis, buvęs paviršius iki XIX a. vidurio rūmų statybos, kuriame rasta pavienių XVII a. radinių, puodų ir stiklo šukių. Tirtame plote 1 įžemis pasiektas 1,2–1,6 m gylyje, kas leidžia daryti prielaidą, kad iki rūmų statybos reljefas rūmų R pusėje buvo nelygus.

Žvalgymai vykdyti, kaip buvo numatyta Astravo dvaro parko sutvarkymo projekte – atkasant perimetru (266 m) rūmų pamatus iki 60 cm gylio ir 1 m pločio alsuojančiai nuogrindai įrengti su lauko akmenų grindinio danga, o teritorijos sutvarkymui ir naujoms dangoms įrengti tyrimai vykdyti apie 3400 m^2 plote, kasant atodangas iki 40 cm gylio. Atidengiant rūmų pamatus iki 1 m pločio ir iki 70 cm gylio atodanga, ties rūmų fasadais ištirta 12 atkarpų, o galerijos P ir Š pusėje aptiktos architektūrinės struktūros ištirtos plotais 2 ir 3.

Atkarpoje 1, rūmų centrinės dalies P fasado pusėje, ties PR kampu 30 cm gylyje po supiltiniu sluoksniu aptiktas iki 90 cm pločio pamatas, sudėtas iš didelių 30 cm storio lauko akmenų, klotas ant molio sluoksnio. Pamatų aplinkoje archeologinių radinių nerasta.

Atkarpoje 2, rūmų centrinės dalies P pusėje, ties V fligeliu po velėnos sluoksniu 20 cm gylyje aptiktas R–V kryptimi apie 3 m ilgio,

3 pav. XIX a. pabaigos – XX a. pradžios rūsyje – ūkinėje duobėje rasti fajanso ir porceliano dirbiniai. I. Vaičekonio nuotr.

Fig. 3. Late 18th – early 20th-century faience and porcelain artefacts found in the cellar-storage pit.

4 pav. Rūmų V pusės fasado P pusėje prie pamatų atkasta XIX a. pabaigos – XX a. pradžios latrina iš PR. R. Songailaitės nuotr.

Fig. 4. A late 19th – early 20th-century latrine, as seen from the SE, that was unearthed beside the foundation on the S side of the manor house's W façade.

apie 70 cm pločio, apie 40–45 cm storio akmenų pamato fragmentas. Visas jo dydis nenustatytas, prie pamatų archeologinių radinių nerasta.

Atkarpoje 3, rūmų P fasado pusėje, 10 metre nuo fligelio PV kampo, skaičiuojant V–R kryptimi, prie pamatų po velėnos sluoksniu aptikta *nuotekų duobės su kanalu* dalis (4 pav.). Duobė 1,1 m gylio, vidinis ilgis – 1,2 m, buvęs plotis nustatytas tik ties V dalimi (apie 1,1 m), P jo dalis tarybiniu laikotarpiu suardyta. Nuotekų kanalas 22 cm pločio, pamate išmūrytas preparuotas kanalas apie 70 cm ilgio. Giliau, jau rūmų pamatuose, kanalas nepreparuotas. Kanalas iš rūmų vidaus buvo užpiltas žvyro sluoksniu, kuriame rasta TSRS 1939 m. 20 kapeikų. Latrinos dugne prie pamatų užpiltas cemento sluoksnis ant šlyno sluoksnio, dugne ant šlyno susidaręs kietas 5 cm storio nuosėdų sluoksnis su degėsiais. Duobėje rasta įvairių XX a. pradžios dirbinių: šaukštelis, plunksnakočio plunksna ir kt. Statybų metu įrengiant alsuojančią nuogrindą, rasta latrina buvo užpilta, o ant jos įrengta nuogrinda.

Atkarpoje 5, nuo rūmų V fligelio ŠV kampo 15 m atstumu į R pusę, V fligelio Š pusėje, prie rūmų pamatų 20 cm gylyje po velėnos sluoksniu aptiktas 3,3 m ilgio, apie 1,2 m pločio raudonų plytų *mūro* fragmentas. Architektūrinių tyrimų išvadose nurodyta, kad tai dvaro rūmų V jungiamojo korpuso buvusios laiptinės vieta.

Atkarpoje 9 atkasant pamatus ties R fligelio ŠV kampu, 30 cm gylyje aptiktas apie 1,5 m pločio *pamatų* fragmentas, ant kurio buvo pamūryta atraminė sienutė, buvusi iki 2020 m. Išlikusio fragmento paviršius dengėsi 30 cm gylyje (H_{abs} 56,30 m), P sienelėje fiksuotas jų storis apie 35 cm. Išlikusios 2 akmenų, rištų kalkių skiediniu, eilės. Pamatų akmenys sudėti ant molio sluoksnio, nuo akmenų paviršiaus įsigilinta iki 50 cm (H_{abs} 55,60 m). Atraminė sienutė mūryta jau po tarybinių rekonstrukcijų. Tačiau 1912 m. nuotraukose nuo ežero pusės matosi, kad R fligelis buvo dar be galerijos, ji atsiranda tik 1934 m. nuotraukose. Todėl tie pamatai tikriausiai likę nuo buvusio uždaro korpuso, jungusio R fligelį su centriniais rūmais.

Atkarpoje 11 atkasant pamatus ties R fligelio ŠR kampu, 50 cm atstumu nuo kampo, 50 cm gylyje aptikti apie 1,5 m pločio *pamatų* fragmento apatiniai akmenys, o buvęs paviršius nuardytas įvairių statybų metu.

Rūmų R pusėje esančios galerijos P ir Š fasado pusėse tirti plotai 2 ir 3 (po 17,4 m^2), kuriuose fiksuoti *kolonų atramų pamatų* 8 fragmentai. Fragmentai nuo 60–70 cm iki 1,6 m pločio. Šie pamatai priglausti prie išilginio galerijos pamato, įgilinti 0,7–1 m, viršus nuardytas skirtinguose aukščiuose. Jų aplinkoje vertingo archeologinio sluoksnio ir radinių nerasta.

Prieš tvarkant teritoriją ir rengiant naujas dangas, rūmų aplinkoje žvalgyta apie 3400 m^2 plote, iki 40 cm gylio fiksuoti XX a. pabaigos – XXI a. pradžios supiltiniai sluoksniai.

Žvalgant rūmų pamatų aplinkoje archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio neaptikta, fiksuoti tik XIX a. II pusės – XXI a. kultūriniai sluoksniai, susidarę rekonstruojant Astravo rūmus 1859–1862 m. ir XX a. pradžioje, ar klojant inžinerinius tinklus XX a. 7–9 dešimtmečiais ir 2019 m.

2020 m. archeologinių tyrimų metu rastos architektūrinės struktūros leido papildyti Astravo dvaro sodybos rūmų teritorijos vertingąsias savybes. Radiniai perduoti BKMS.

The Investigation in the Vicinity of the House at the Astravas Manor Complex

In 2020, an excavation (50 m^2) was conducted beside the E façade of the house at the Astravas Manor Complex, a field survey along the 266 m perimeter of the house's foundation, and an investigation for new paving in roughly 3400 m^2 (to a depth of 40 cm). The archaeological investigation in the vicinity of the manor house (Fig. 2) revealed hitherto unknown architectural structures: a cellar-storage pit, which contained Tiškevičius era items: second half of the 19th-century English faience and Public M. S. Kuznetsov porcelain and faience factory (Rīga) vessels, Kornilov Brothers Porcelain Factory (St Petersburg) cups and saucers, and many from glass bottles and drinking glasses (Fig. 3). A grey clayey layer that was up to 50 cm thick and contained silt as well as isolated 17th-century potsherds and glass shards, was recorded at a depth of 1–1.05 m in the S part of the cellar discovered in area 1. This layer had been the ground's surface until the mid-19th-century construction of the manor house. Part of a latrine was discovered beside the foundation of the house's S façade (Fig. 4).

Fragments of structures erected during the reconstruction of Astravas Manor house in 1859–1862 and in the early 20th century were discovered near the manor house's foundation (Fig. 1). The survey in the vicinity of the house's foundation revealed no archaeologically valuable cultural layer, recording only second half of the 19th–21st-century layers formed in reconstructing the house or in laying utility lines in the 1960s–1980s and in 2019.

Roma Songailaitė

Obelių dvaras

2020 m. rugpjūčio 13–16 d. Obelių bendruomenės centrui prašant ir sklypo savininkui Algirdui Lapinskui pritarus, Parko g. 7 sklype šalia Obelių buvusios dvaro sodybos teritorijos (UK 563) (Rokiškio r., Obelių sen.) vyko žvalgomieji tyrimai. Obeliai, didžiajam kunigaikščiui priklausęs dvaras, minimas XVI a. pradžioje, tačiau šį laikmetį patvirtinančių archeologinių radinių nėra, nes buvusios dvaro sodybos teritorijoje archeologiniai tyrinėjimai nevykdyti. Obelių miestelio gyventojas A. Lapinskas, kurio sklypas ŠV ir Š pusėje ribojasi su šiuo metu saugomos buvusios dvaro sodybos teritorija, dažnai dirbdamas žemę suranda koklių fragmentų, plytų ar kitų keraminių dirbinių liekanų. 2019 m. gegužės mėnesį A. Lapinsko sodyboje lankytasi su RKM darbuotojais. Sodyba įsikūrusi aukštumoje šalia Obelių ežero, jos ŠV pusėje yra nustatyta ir saugoma buvusios dvaro sodybos teritorija, kurioje išlikę du XIX a. dvaro pastatai: arklidė ir kumetynas. Sklypo savininko teigimu, jo gyvenamasis namas yra pastatytas ant kažkurio dvaro pastato, o parodytos kelios buitinės keramikos šukės datuojamos XVII a. Obelių dvaro XIX a. II pusės plane pažymėti šiuo metu jau neišlikę rūmai, stovėję PR pusėje. Informaciją papildo išlikusios XX a. pradžios šių rūmų nuotraukos.